

Gašparík venoval veľa energie aj osvetovej organizačnej práci. Zaslúžil sa napríklad o symbolickú obnovu Hollého madunického hájika Mlíč a o pátranie po hrobch Viktorina a Banšella.

Pán profesor zavŕšil plodný život a zanechal po sebe podnetné publicistické a literárnovedné dielo. Otvorme jeho testament a pozorne čítajme...

Extremum v ale. Posledné z bohom.

Jozef Minárik

Odchod ďalšieho pedagóga a literárneho vedca

Uplynulo dvanásť dní od smrti Mikuláša Gašparíka a slovenskú kultúrnu obec opustil ďalší pedagóg a literárny vedec Oto Kollárik. Stalo sa to 7. 10. 2003 v trnavskej nemocnici.

Kollárik, narodený na prelome z 28. februára na 1. marec roku 1920 v Novej Vsi nad Váhom, absolvoval gymnaziálne štúdiá (Prievidza, 1931 – 1936, Kláštor pod Znievom, 1936 – 1941) a FF SU v Bratislave (odbor slovenčina – história, 1941–1945). Pôsobil ako stredoškolský profesor na viacerých miestach (napr. na gymnáziu v Piešťanoch, 1952 – 1953). Napokon zakotvil ako odborný asistent staršej slovenskej literatúry na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UK v Trnave, kde zotrval až do dôchodku (1960 –1982). Počas vysokoškolského štúdia zastával rôzne funkcie v niekoľkých spolkoch (napr. tajomník v akademickom spolku Moyzes). Usiloval sa obhájiť dizertačnú prácu kandidáta filologických vied a získať hodnosť docenta, ale našli sa politické dôvody, ktoré mu znemožnili splniť toto želanie.

Kollárik začal publikovať uverejňovaním básní a literárnokritických článkov v stredoškolských, vysokoškolských a iných časopisoch (napr. Rozvoj, Obroda). Pokračoval kritikami literárnych diel a literárnovednými príspevkami v desiatkach denníkov a časopisov (napr. Národné noviny, Učiteľské noviny, Kultúrny život, Verbum, Tvorba a Slovenská literatúra).

Ako literárny vedec sa Kollárik venoval teórii, kritike a histórii, najmä v oblasti staršej slovenskej literatúry. Z literárnych postáv ho zaujal v prvom rade V. Benedikt Nedožerský a J. A. Komenský.

O Benediktovi napísal sedem prác, ktoré vyšli v rozličných časopisoch a zborníkoch (Jednotná škola, Slovenská literatúra, Biografické štúdie a Zborník trnavskej pedagogickej fakulty). Na začiatku „benediktovských“ štúdií stojí monografia *Vavrinc Benedikt Nedožerský* (1965). Autor v nej vyzdvihol význam Benediktovej básnickej verzológie, gramatiky a pedagogických spisov. Pre poznanie Benediktovho života a diela sú dôležité aj ďalšie štúdie, ako *Význačný slovenský pedagóg Vavrinc Benedikt Nedožerský* (1955), *Zástoj Vavrinc Benedikta Nedožerského v epoche nášho humanizmu* (1967) a i. Všetky prezrádzajú dôvernú znalosť problematiky a zväčša prinášajú nové údaje k jej poznaniu. Zvlášť treba vyzdvihnúť práce *Štúdia o Laurencovi Benediktovi* (1970) a *Zástoj Vavrinc Benedikta Nedožerského v prozodickom vývine českej poézie* (1971). V prvej práci kriticky reaguje na Príspevky k životu a dielu Vavrince Benedikta-Nudožerina (1966), ktoré napísal

český vedec J. B. Čapek. Vyčíta mu nepresné, protirečivé a neoverené údaje, omyly v analýze antikvizujúcej humanistickej verzifikácie a i. V druhej práci sa zameriava na ver-zologicko-muzikologický rozbor Benediktovej českej žalmovej poézie. Prikladá k nemu slovenský preklad Benediktových prozodických zásad pre české veršovanie. V rukopise ostali Kollárikove obsiahle monografie *Melopoia a metrická organizácia verša v renesančnom období* a *Život a dielo Vavrinca Benedikta Nedožerského*, ako aj antológia Z kastálskych prameňov, ktorá predstavuje výber z Benediktovho diela preložený do slovenčiny a opatrený štúdiou a bohatým poznámkovým aparátom.

O Komenskom napísal Kollárik dve rozsiahle štúdie: *Nové údaje a pripomienky k životopisu a určeniu hrobu J. A. Komenského* (1988) a *K problematike biografického a genealogického výskumu Jána Amosa Komenského* (1993). Autor na základe archívnych prameňov dokazuje, že Komenského predkovia Segešovci pochádzali zo západného Slovenska. Miesto Komenského hrobu v holandskom Naardene je na inom mieste, než sa doteraz tradične označuje.

Kollárikove početné príspevky a štúdie oznamujú už v tituloch, čo je predmetom ich obsahu: *K rozboru zvukovej stránky básne* (1962), *Rytmus ako funkčná zložka poézie* (1963) a *K problematike psychológie literárnej tvorby a iných druhov umenia* (1964). V poslednom čase sa Kollárik zaoberal štúdiom vzťahu sloviensko-slovenskej kultúry k iným národným kultúram. Práce *Úvahy nad troma slovienskymi literárnohistorickými faktami a ich explikáciou* (1993) a *Poetika staroslovienskej literatúry a jej porovnanie so starogermánskou poetikou* (1988) sú objavné a prinášajú nové, originálne postrehy do skúmanej problematiky.

Kollárikova neúnavná práca na literárnovednom poli nebola náležite ocenená. Nemohol – ako som povedal – obhájiť dizertačnú prácu a stať sa docentom. Krivda v ňom nevyvolala permanentné roztrpčenie. Vyrovnal sa s touto skutočnosťou. Bol človek „a natura“ spoločenský, priateľský, prístupný dobrému žartu. Už v mladosti si obľúbil „kmeťovskú“ melancholickú pieseň

Ja som bača veľmi starý
nedožijem do jari.
Nebudú mi kukučky kukat'
pri tom mojom košari...

Akoby bol tužil – nedožil sa tej jari. Pri pohrebnom akte v bratislavskom krematóriu mu organ zahral melódiu tejto piesne. Smutne zneli tóny záverečného zádušného Rekviev, ktoré si spieva bača:

Stíchlí spevy po lúčinách,
smutno, ticho v dolinách,
stíchlí gajdy a fujary,
nežije bača starý...

Len niekoľko zvukomalebých tónov pripomínalo úsmevnú črtu povahy zosnulého pedagóga a literárneho historika Ota Kollárika:

Hej, dziny, dziny, dziny, dziny dajdom...
Requiem aeternam dona Ottoni, Domine!

Josef Minárik